

2023. december 13.

HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet, Bartók terem
1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 7.

Budapesti mindennapok

Erkel és Liszt korában

---

*Ünnepi konferencia
Eckhardt Mária tiszteletére*

**HUN
REN**

BÖLCSESZETTUDOMÁNYI
KUTATÓKÖZPONT
ZENETUDOMÁNYI INTÉZET

2023. december 13. (szerda)

9:30–12:45

Az ünnepeltet köszönti **Richter Pál** (a HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet igazgatója) és **Kim Katalin** (a HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet igazgatóhelyettese, a Magyar Zenetörténeti Osztály vezetője)

Elnök: Domokos Zsuzsanna

Kelemen Éva: „Ezek sorsszerű dolgok...” Néhány gondolat Eckhardt Mária és az OSZK Zeneműtára kapcsolatáról

Kaczmarczyk Adrienne: Liszt műsorválasztása Pest-Buda számára

Watzatka Ágnes: Liszt Ferenc responzóriumi – egy megoldott talány?

Kim Katalin: Az Erkel-operák kanonizációjáról. 19. századi lexikonok Erkel-szócikkei

Szünet

Elnök: Richter Pál

Grosz Sára Aksza: „Lisztnek egy barátja” – Ponori Thewrewk Emil

Cselényi Máté: Adalékok Liszt Ferenc *Esztergomi mise* bemutatójának előzményéhez

B. Kaskötő Marietta: Isov Kálmán Pest-Budája: római katolikus egyházzenei élet a pest-budai mindennapokban (1800–1850)

Illyés Boglárka: Léo Delibes, Liszt és a budapesti társasélet

Ebédészünet

14:30–17:30

Elnök: Kaczmarczyk Adrienne

Tóth Emese: Egy főváros nevezetességei – Jankó János Pest-Budája

Simény Beáta: Brassai Sámuel – a *Szépirodalmi Lapok* zenekritikusa

Békéssy Lili Veronika: „Zeng az ének, s fogy a beafsteake.” Az Auróra-kör Lloyd-palotában rendezett zeneestélyeiről

Bokor Lilla Dóra: Mit hegedült Reményi? Krémeset és cukrosat? – sajtó- és reper-toárkutatás az 1861-es évvel bezárólag

Szünet

Elnök: Kim Katalin

Gusztin Rudolf: Herr Álmos, Herr Schupfer és egyéb polémiák a fővárosi dalegyletek körül

Horváth Pál: A pesti Nemzeti Színház zenekara és zenészei

Vizinger Zsolt: Harmónia & Hungária – Az első magyar zeneszerző-társaságok története

Illés Szabolcs: A régizenei repertoár jelentősége a zeneakadémiai oktatásban az intézmény első évtizedeiben

17:45

Balog József, Liszt Ferenc-díjas zongoraművész hangversenye

Liszt Ferenc: *Funérailles*

Bartók Béla: *Három csíkmegyei népdal, Allegro barbaro*

Liszt Ferenc: *Csárdás obstinée*

Liszt Ferenc: *13. Magyar rapszódia*

Az előadások tartalma

Békéssy Lili Veronika (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet)

„Zeng az ének, s fogy a beafsteake.” Az Auróra-kör Lloyd-palotában rendezett zeneestélyeiről

Az elmúlt években Pest-Buda zeneéletének mikrohistóriai módszerrel történő vizsgálata számos új zenei jelenségre irányította rá a figyelmet. Ennek köszönhetően az Auróra-kör működését primer források hiányában a korabeli magyar és német nyelvű sajtó szisztematikus feldolgozása alapján vázolhatjuk fel. Az Auróra-kör feltehetően 1856-ban alakulhatott, tagjai pedig már bizonyítottak a pest-budai közönségnek, ahogyan arról a *Hölgyfutár* 1857. január végén hírt adott. A lap egy későbbi számában a következőképpen írta le az esteket: *„Ez estélyekben a költészet és próza még mindig karonfogva jelenik meg, t. i. zeng az ének, s fogy a beafsteake.”* Bár külön egyesületi alapszabályuk nem maradt fenn, sőt, feltehetően nem is volt, télen a Lloyd-palota termében, nyaranta pedig a Császár-fürdőben kerültek megrendezésre az ún. „Auróra-estélyek”. Az estélyeket, úgy tűnik, heti rendszerességgel, szombatonként tartották, amelyeknek hozzávetőleges műsorát csak részben rekonstruálhatjuk. A *Budapesti Hírlap* által „társas vacsorákként” jellemzett estek műsorán Beethoven, Vieuxtemps, Rossini, Donizetti, vagy Huber Károly művei is elhangoztak, valamint külföldről érkező, Pesten fellépő vendégelőadók is szerepeltek. Az előadásban mikrohistóriai nézőpontból mutatom be az Auróra-kör 1857-es tevékenységét a korabeli magyar és német nyelvű sajtó szisztematikus feldolgozására alapozva, a Lloyd-palota rendezvényeit lokális kontextusba helyezve.

B. Kaskötő Marietta (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet)

Isoz Kálmán Pest-Budája: római katolikus egyházzenei élet a pest-budai mindennapokban (1800–1850)

A főváros római katolikus egyházzenei életének 18. és 19. századi intézmény-történetével kapcsolatos alapkutatások a múlt század elejére nyúlnak vissza. Isoz Kálmán (1878–1956) *Buda és Pest zenei művelődése* című munkájának kiadatlan, második kötetében az 1799-től 1873-ig terjedő periódus viszonylatában tanulmányozta a főváros latin rítusú katolikus templomainak zenei mindennapjait. Isoz 1926 és 1956 közötti időszakból megőrződött nagyívű áttekintését összetett vizsgálati módszerekre alapozta. Kutatásai nyomán értékes intézmény- és repertoár-történeti, valamint organológiai mikroadatok tárulnak az olvasó elé. Előadásomban e megkerülhetetlen alapkutatás kritikai elemzésére vállalkozom. Vizsgálataim várható eredményei két irányba is elvezetnek majd: az 1800 és 1850 közötti pest-budai katolikus egyházzenei mindennapok rekonstrukciójával párhuzamosan a magyar zenetudomány-történet kis szeletébe is betekintés nyílik.

Bokor Lilla Dóra (Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont)

Mit hegedült Reményi? Krémeset és cukrosat? – sajtó- és repertoárkutatás az 1861-es évvel bezárólag

Reményi Ede az 1848–49-es eseményeket követően közel 11 év után, 1860-ban tért haza. Megérkezését a magyar újságokban közzétett, saját maga által szerzett felhívás reklámozta: *„Tisztelt szerkesztő ur! Végre lélekzek. Majdnem tizenegy esztendei távollét után újra megláthatom édes honomat! [...] megérkeztemkor széles jó kedvemben olyan bus nótát fogok hegedűmön huzni, hogy ha földiéiül szívei annak hallatára meg nem repednek, az enyim biz' Isten, aligha szakadásnak nem induland, pedig kár volna!”* [sic!] Reményi első, 1860. január 30-i koncertjét követően a magyar szívek, s csakugyan a szavak is megindultak. A magyar születésű, ugyanakkor világhírre emelkedett hegedűvirtuóz 1860-ban kezdődő, itthoni diadalútját vegyesen értékelték a magyar divat- és szaklapok, elsődlegesen műsorválasztását és zeneesztétikai ízlését kritizálva, minthogy: *„crémekkel, czukrosokkal és desert-el az ember nem lakhatik jól”*, hiába – védték – hogy kaviárból is csak mértékkel szabad.

Cselényi Máté (Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont)

Adalékok Liszt Ferenc *Esztergomi mise* bemutatójának előzményéhez

1856-ban országos, sőt nemzetközi eseményre került sor Esztergomban. A bazilika építési munkálatai a végéhez közeledtek, ezért 1855-ben Scitovszky János hercegprímás felkérte Liszt Ferencet, hogy a felszentelésre komponáljon ünnepi misét. A mise bemutatójára 1856. augusztus 31-én került sor. A két dátum között eltelt időszak nem volt eseménytelen. A Liszt-irodalomban már tárgyalt történéseket előadásomban levéltári és még kiadatlan levelezésekkel szeretném kiegészíteni, elsősorban Augusz Antal, Festetics Leó, Liszt Ferenc és Scitovszky János levélváltásai alapján.

Grosz Sára Aksza (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet)

„Lisztnek egy barátja” – Ponori Thewrewk Emil

Liszt Ferenc (1811–1886) magyarnak vallotta magát, de nem beszélte anyanyelvét. Ezt sokszor felrőtták neki, ám Liszt ezirányú kezdeményezését a mai napig homály fedi a szakirodalomban. Csupán Prahács Margit (1966) nevezte meg a tanárjelöltet, annak egyik sajtócikke alapján (1910). Kérdés, mennyiben volt megbízható ez a forrás? Ponori Thewrewk Emil (1838–1917) naplójában kritizálja a *Budapesti Hírlap* szerkesztőjét és egy másik, eddig ismeretlen kéziratban ő maga rögzíti a személyes találkozás minden mozzanatát. Sőt, ezekről az 1873-as napokról még halálos ágyán is megemlékezett. Hogyan került egy klasszika-filológus Liszt bűvkörébe? Hogyan lett a zenekedvelő ifjúból nyelvprofesszor és miben nyilvánult meg Liszt iránti rajongása? Talán a tudós születésének 185. évfordulója alkalmából ez is kiderül.

Gusztin Rudolf (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet)

Herr Álmos, Herr Schupfer és egyéb polémiák a fővárosi dalegyletek körül

Facebook és egyéb internetes fórumok híján a 19. században gyakran a sajtó szolgált mintegy nyilvános üzenőfalként a különböző viták terepeként, a korabeli folyóiratok és napilapok így bőséggel közvetítik számunkra, hogy milyen polémiák folytak politikai, gazdasági, művészeti, kulturális kérdések körül. Levéltári dokumentumok hiányában a fővárosi dalegyletek kapcsán egyébként is elsődleges forrássá lép elő a korabeli sajtó, a viták feltérképezéséhez pedig a lehető legjobb kiindulópont. Legyenek ezek akár a *Zenészet* *Lapok* hasábjain megjelenő indítványok, levélváltások, az *Ország Tükre* finom megjegyzései vagy a *Bolond Miska* csípős szatirikus cikkei, mind valamilyen narratívába illeszkednek és visszavezethetők elvi kérdésfelvetésekhez. A komoly és gunyoros írások egyik központi vitatémája a dalárdák identitása, névválasztása és repertoárjának nemzeti elköteleződése volt. Előadásomban e gazdag sajtóanyagból válogatva néhány jellegzetes példát mutatok fel annak illusztrálására, hogy mi foglalkoztatta a tudósítókat, szakmabelieket és a közönséget a fővárosi dalegyletek vonatkozásában.

Horváth Pál (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet)

A pesti Nemzeti Színház zenekara és zenészei

A színház professzionális operatársulatának és zenekarának megszervezése 1838. januárjában indult Erkel Ferenc és Schodelné Klein Rozália szerződésével. Ez évben – a korabeli fizetési kimutatás szerint – 21 „színész”, 10 „színeszné”, 12 „karénekes”, 12 „karénekesné” és 35 „hangász” tartozott a személyzethez. A színház zenekarának vezetőjével és a nemzetközi hírnevű primadonnával már foglalkozott a magyar zenetudomány, azonban jóval kevesebbet tudunk a többi zenészről. Egyik fontos kiindulópont Eckhardt Mária *Liszt és a Doppler-testvérek szerepe a Filharmóniai Társaság alapításában* című tanulmánya, amely rávilágít a Nemzeti Színház kötelékében álló Doppler-testvérek igyekezetére a pesti hangversenyélet megalapozását illetően. Jelen előadás nem a kiemelt fontosságú eseményekre, hanem a Nemzeti Színház mindennapjaira koncentrál. Az intézmény levéltári forrásainak és a pest-budai zenei sajtó felhasználásával további nemzeti színházi zenészek tevékenységére tekint rá, kitérve az operai műhelymunkában betöltött szerepükre, valamint korabeli és későbbi megítélésükre.

Illés Szabolcs (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet)

A régizenei repertoár jelentősége a zeneakadémiai oktatásban az intézmény első évtizedeiben

Az 1875-ben Liszt Ferenc elnökletével és Erkel Ferenc igazgatásával megalakult Zeneakadémián elsőként a zongoraoktatás indult meg. A képzés fókuszában így elsősorban a nagy kihívást jelentő kortárs és romantikus művek, és az ezek előadásához szükséges hangszeres technika elsajátítása álltak. Az első évtizedben fokozatosan bővülő kurzuskínálat azonban egyre több művészi szinten zenét tanulni kívánó hallgatót vonzott. Az 1882-es évtől kezdve az intézményben már a magánének, orgona és karének oktatása is elkezdődhetett. Ezekben a szakokon, s legfőképpen a Koessler János által vezetett karének-képzés tantervében, érthető metodikai okokból, reneszánsz és barokk szerzők művei már lényegesen nagyobb arányban szerepeltek. A rendelkezésünkre álló éves beszámolók, jegyzőkönyvek és a Zeneakadémia könyvtárosa, dr. Peregriny János által 1885-ben készített állományjegyzék, valamint a korabeli koncertbeszámolók segítségével képet kaphatunk arról, hogy az intézmény nyilvános működése során mely tanszakokon került előtérbe a romantika előtti korszakok zenéje, és milyen súllyal volt jelen az oktatásban a régebbi korok mesterműveinek és zeneszerzőinek mai gondolkodásunk szerint fontosnak tartott kultusza.

Illyés Boglárka (Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtára)

Léo Delibes, Liszt és a budapesti társasélet

A városegysítést követő években egyre nagyobb számban Budapestre látogató, világhírű külföldi muzsikusként sorában az akkori fiatal francia zeneszerzőnemzedék kiválóságai is képviseltették magukat. A zenei élet francia kapcsolatainak megélénkülése szempontjából nagy jelentőségű Léo Delibes 1878 elején, majd 1881 márciusában tett budapesti látogatása, amikor a komponista saját műveit vezényelte a Nemzeti Színházban. (A *Coppélia* szerzője harmadszor 1885-ben, az Országos Kiállítás idején, egy nagyobb francia delegáció tagjaként járt hivatalos úton Magyarországon). Delibes fogadásában, egyben a magyar-francia szellemi és kulturális közeledés kibontakozásában nagy szerepet játszottak az újonnan alakult egyesületek, az Írók és Művészek Társasága, a Budapesti Francia Kör, valamint a szalonok. A francia muzikus tiszteletére Liszt Ferenc, a Wohl nővérek, Pázmándy Dénes és Wahrmann Mór adtak fogadásokat. Az előadás elsősorban a Delibes fellépéseit körülvevő társasági eseményeket, ezek helyszíneit, résztvevőit és jelentőségét vizsgálja.

Kaczmarczyk Adrienne (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet)

Liszt műsorválasztása Pest-Buda számára

Liszt Ferenc életútjának magyarországi eseményeit ismertetve a kutatók mindig is nagy figyelmet szenteltek Liszt hangversenyeinek, továbbá – jóval kevesebbet – a távollétében tartott előadásoknak. Ez utóbbiakra jellemzően csak az 1850-es évektől került sor, a weimari alkotókorszakban (1848–1861) revideált, illetve komponált művek megjelenése után. Eckhardt Mária dolgozta fel a zenekari szimfonikus művek hazai, mondhatni Pest-Budára korlátozódó fogadtatásának történetét, azon műcsoportét, amely a legnagyobb visszhangot váltotta ki Liszt külföldi kortársai részéről. A weimari művek között van számos magyar vonatkozású is. Különös módon Liszt nem törekedett arra, hogy ezek mindegyikét előadassa hazájában; míg például a *Magyar fantáziát* és a *Hungariát* maga javasolta, addig a *Funérailles-t* vagy a *Hunok csatáját* nem szorgalmazta. Előadásomban arra keresem a választ, hogy milyen szempontok alapján döntött Liszt, ha volt beleszólása a koncertprogram összeállításába.

Kelemen Éva (Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtára)

„Ezek sorsszerű dolgok...” Néhány gondolat Eckhardt Mária és az OSZK Zeneműtára kapcsolatáról

Eckhardt Mária 1966–1973 között az Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtárának tudományos munkatársa, könyvtárosa volt. Nevéhez fűződik a gyűjtemény Liszt-kéziratainak tudományos igényű újrakatalogizálása, mely során a zeneszerző több, korábban töredékes művét azonosította, ismeretlen forrás-láncok, kapcsolatrendszerek összefüggéseit ismerte fel. Ekkor alapozta meg több évtizedes, a hazai és nemzetközi Liszt-kutatás történetében egyaránt kiemelkedő tudományos pályáját, s egyidejűleg Isoz Kálmán, a zenei gyűjtemény alapító-vezetője nyomdokain haladva, jelentős intézménytörténeti hagyomány folytatója is lett. Azonban a könyvtárban eltöltött hét esztendő alatt Eckhardt Mária a Zeneműtár más állományrészeinek feldolgozásában, forrásfeltáró rendezésében-rendszerezésében is kiemelkedő munkát végzett. Előadásomban ezek ismertetése mellett, a lényeges gyűjteménytörténeti vonatkozásokon túlmutató, tágabb összefüggésekre is reflektálok.

Kim Katalin (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet)

Az Erkel-operák kanonizációjáról. 19. századi lexikonok Erkel-szócikkei

Az utóbbi években végzett forrás- és sajtókutatások eredményeként ma már sokkal többet tudunk nemcsak Erkel Ferenc operáinak – a *Bátori Mária*, *Hunyadi László*, *Erzsébet*, *Bánk bán*, *Sarolta* és a *Dózsa György* –, népszínműveinek, valamint az Erkel-Kölcsey *Hymnus* kompozíciós folyamatáról, előadói gyakorlatáról és sajtórecepciójáról, hanem lényegesen gyarapodott tudásunk Erkelnek a Nemzeti Színház és a Filharmóniai Társaság élén kifejtett működésével kapcsolatban is. Mindezzel együtt pedig a zeneszerző-karmesterről kialakult korábbi képünk is árnyaltabbá vált, fokról-fokra változott – olyannyira, hogy talán időszerű lenne azt újragondolni. Erkel önmagáról ritkán nyilatkozott. Így az újragondolás első lépése lehet akár annak feltérképezése is, hogy mit tudtak és gondoltak róla a kortársak itthon és a magyar nyelvterületen kívül, és miként írtak róla, ha nem az operaelőadások közelségében megszületett kritikákban, hanem objektívebbnek szánt lexikoncikkben, beszámolóknak, elemzésekben ismerítették pályáját, munkásságát vagy egyes műveit.

Siményi Beáta (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet)

Brassai Sámuel – a *Szépirodalmi Lapok* zenekritikusa

Rövid élete ellenére gazdag forrásanyagot képvisel a Pákh Albert szerkesztette rangos irodalmi és művészeti orgánus, a *Szépirodalmi Lapok*. 1853 januárjától fél éven keresztül járult hozzá a pest-budai olvasóközönség műveléséhez a széptan, magyar- és világirodalmi próza és költészet, társasélet, színház és zeneélet területeit érintő cikkeivel. A lap társcarovata, az „irodalmi, művészeti és társaséleti szemle” jobbára a színvonalas művészeti kritikairás irányadó vonulatának terepéül szolgált; számos bírálat és beszámoló született a Tárca két leghangsúlyosabb tárgykörének vonatkozásában: „Nemzeti színház”, valamint „Hangversenyek, akadémiák és zenészet”. Canus, a lap zenei referense mindkét témában rendszeresen közölt ismertetőket és bírálatokat előadásokról, helyszínekről és fogalmazta meg benyomásait, melyek vélhetően egy általánosabb véleményt is közvetítenek a fővárosi mindennapok zenei és egyéb kulturális eseményeinek recepciójával kapcsolatban. E kritikákkal – bár csak mozaik-szerűen és ízléselemzési jelleggel – foglalkozott már a Brassai Sámuel-irodalom, amely a fiatalon öszülő tudóst véli azonosítani a Canus (lat. idős, szürke/ősz),

illetve Zsámbokréti Gyula álnevek alatt, nem csak a *Szépirodalmi Lapok*ban hasábjain, hanem egyéb sajtóorgánumban is. Az előadás a *Szépirodalmi Lapok* Brassai-kritikáit veszi számba és mutatja be a pest-budai zeneélet többsíkú valóságának általa ábrázolt vetületét.

Tóth Emese (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet)

Egy főváros nevezetességei – Jankó János Pest-Budája

„...Budára nem jártam. Ott csendesség volt. Annál több volt a hang Pesten.” – írja Jókai Mór *A hajdani hangos Budapest* című novellájában. Az 1900-ból visszatekintő körkép igen érzékletesen jeleníti meg az 1840-es évek azon városi hangjait, amelyek közel sem a színházi előadások esztétikai élményéhez kötődnek: inkább a főváros egyesítését megelőző mindennapok és helyzetek atmoszféráját elevenítik fel. A városrészek nevezetességeit hasonlóképpen ábrázolja a korabeli élclapok egyik legfoglalkoztatottabb illusztrátora, Jankó János. E témában születő karikatúrái a városi építkezések és lakók nemegyszer hangzást sugalló lenyomatai. Előadásomban a városeyesítést megelőző illetve azzal egyidejű olyan ábrázolásait veszem számba, ahol az urbánus viszonyokat egyfajta akusztikai tér megjelenítéséhez is kapcsolja.

Vizinger Zsolt (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet)

Harmónia & Hungária – Az első magyar zeneszerző-társaságok története

A legkorábbi polgári zenei egyesületek és társaságok Magyarországon a 19. század első évtizedeiben Kolozsvárott (1802), majd Veszprémben, Sopronban és Pozsonyban alakultak meg. A Pest-budai Hangászegylet elődjének tekinthető a rövidéletű Pesti Musikai Egyesület (1818). Közös e társaságokban, hogy tevékenységi körük a zeneművek előadásán túl legfeljebb az alapszintű zeneoktatásra terjedt ki – a magyar zeneszerzés pártolása a század első felében ritkán merült fel. Az első, magyar zeneszerzőket tömörítő, kifejezetten a komponálást támogató polgári egyesület megalapításához kívülről érkezett a kezdőlökés. 1880 májusában Freckay János, *A Hon* újságírója szervezett egy megbeszélést, amelynek eredménye a Magyar Zeneművelők Társaságának ideája. Csak idea, hiszen egy évvel később a Huber/Hubay család vetett véget az eredménytelen alakulóülések

állapotában megrekedt társaságnak. Dr. Hubay Károly ügyvéd vezetésével megalapították a Harmónia magyar zeneművészek zeneműkiadó részvénytársulatát. Tehát a forma változott, az eszme többé-kevésbé változatlan maradt: a magyar zeneszerzés támogatása, illetve a művek elő- és kiadásának elősegítése. Ám hiába a magasztos eszme, a Harmónia zajos pénz- és sikerorientáltságával nem mindenki értett egyet: a Magyar Zeneművelők ideája végül mégis valósággá vált.

Watzatka Ágnes (Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont)

Liszt Ferenc rezponzóriumai - egy megoldott talány?

A weimari Goethe- und Schiller-Archiv GSA 60/C 14-es kézirata egy eredeti Liszt-kézirat, amely öt matutinumhoz (hajnali imaórához) és három laudeshez (reggeli imaórához) tartozó, megharmonizált gregorián tételt tartalmaz. A „mű” a különböző műjegyzékekbe „Responzóriumok”, illetve „Responzóriumok és antifónák” címen került bejegyzésre. A harmonizáció-gyűjtemény fejtörést okoz a kutatóknak. Miért készített Liszt harmonizációkat épp a hajnali zsolozsmához? Miért vállalt Liszt egy ilyen „favágó” feladatot, amelyet egy középszerű egyházzenesz is meg tudott volna oldani? Ki lehetett az a megrendelő, aki számára Liszt mégis kész volt elvégezni egy ilyen munkát? Lehetséges, hogy saját célra készítette? Esetleg része volt annak a „liturgikus reform-kiadványnak”, amelyet Liszt 1859-től 1861-ig tervezett, de amely sose jutott el a kivitelezésig? És ha így van, miért tűnik Liszt írása egy évtizeddel későbbinek? Előadásomban a kéziratot és az egyes tételcsoportok liturgikus hátterét bemutatva kísérletet teszek arra, hogy a sok találgatásnak véget vetve választ kínáljak a fenti kérdésekre, és a mű rendelését, megrendelőjét, és elkészítésének vélhető idejét is meghatározom.

Szervezők:

Kim Katalin (a HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet igazgatóhelyettese, osztályvezető, tudományos főmunkatárs)

Horváth Pál (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet, tudományos segédmunkatárs)

Grafikai terv: **Vizinger Zsolt** (HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet, tudományos segédmunkatárs)